

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

Cap. VI. Vltima ad mortem infirmitas, & horrendæ illius horæ tentationes
earumque remedia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39652

retur: in testimonium gloriæ, qua eius anima fruebatur, ob dolores, quos in terra fuerat perpeſſus. Ex quo exemplo, intelliges, feruenti etiam pauperi non deesse, vnde possit *Elemosynas* facere: & licet ægroto, *occupationem* tamen non deesse; & ignarum, inuenire tamen *industriam*, qua sapiens euadat; & quamuis Paralyticum, & manuum ac pedum vsu priuatum: habere tamen *cor & linguam liberâ* ad laudes diuinas decantandas; & gratias continuas Deo suo in medijs suis doloribus agendas. Quod si D. vs ab illis calamitatibus cum liberet: perdurare tamen in diuinis laudibus, ob nouam causam ac titulum, quo ad eas agendas se videt obstrictum.

4
i Luc. 17. 15.
Gratus sis
sanitate re-
cepit.

ESTO denique memor Samaritani illius, quem CHRISTVS Dominus noster cum alijs nouem socijs à lepra mundauit; & tamen solus redijt, cum magna voce magnificans Deum, gratiasque ei agens. cuius fidem animiq; gratitudinem ipse Christus approbavit; reliquorum vero nouem ingratitude & doluit, & reprobauit: quod cum essent Israelitæ, magisq; propterea teneretur ad gratitudinem: eam tamen ingrati neglexissent; non agnoscentes beneficium, nec bonum socij exemplum sequentes. Vt plurimum enim, ex infirmis, qui sanitati restituntur, etiam si in petenda sanitate feruentes omnes sint, & importuni: plurimi tamen sunt in gratiarum actione negligentis. Tu autem da operam, vt sis ex numero paucorum, feruentior in agendis gratijs; quam in petendis: vt DEVS cœlestia sua dona tibi multiplicet, sicut solet ijs, qui se gratos ostendunt.

CAPVT VI.

VLTIMA AD MORTEM INFIRMITAS,
& horrenda illius hora tentationes, earumq;
remedia.

QUAMVIS Sathanas nostræ perditionis audidissimus, toto vitæ nostræ decursu non cesset, horrendis nos tentationibus aggredi, vt suo loco dicemus, & multo minus officium hoc negligat tempore aliarum infirmitatum; in vltima tamen, qua illum non latet, a iram suam magnam magis ostendit: sciens quod modicum tempus habeat, ad nos aggrediendos: & nisi tunc nos vincat, in æternum se victum mansurum. Cuius horrendi cōflictus depicti sunt in illa visione, quam refert S. Ioannes in Apocalyp. dicens: b Ecce vidi equum pallidum, & qui sedebat super eum, nomen illi MOR S, & INFERNVS sequebatur eum. Quis in illo certamine equus est pallidus, nisi corpus infirmum, macrum, ac decolor ex infirmitate? quis vero illi cum MORTIS cognomine infidet, nisi MORS ipsa: qua aculeum &

a Apoc. 12.
12.

b Apoc. 6. 8

calcat iethali agritudini addit: qua tyrannicam suam furiam exequatur? & quis INFER NVS ille, qui eum sequitur, nisi *sepulchrum*, in quod corpus defertur; & *aeternus carcer*, in quem anima misera detruditur: quæ se tentatori ad pugnandum cum ipsa accedenti, dedit. *Triplici* enim horrendarum tentationum genere eam aggreditur, ob trium prædictarum rerum timores: quibus ad impatientiam, diffidentiam, & alia innumera peccata eam provocat, & impellit.

PRIMÆ tentationes oriuntur ex *corporis infirmitate*; & ijs, quæ illam comitantur. Nam continui dolores, cibi inappetentia, sitis anxietas, febris æstus, defectus somni, somniorum deliria, medicamentorum acerbitas, & variorum remediorum cruciatus, multò magis tunc premunt, & sunt quasi milites tentatoris; qui, vt corpus ipsum oppugnant, donec prorsus destruant: ita miserum spiritum vrgent, vt deiciant in tristitias nimias, anxietates, & querelæ in eos, qui ipsi assistunt: imò interdum etiam in ipsum Deum. Quò autem maior est sanitatis amor: eò tentatio est terribilior: quæ ipsam infirmitatem ita auget: vt etiam prohibita media desideret; contemnens Dei legem, vt corporis molestiam possit alleviare. quemadmodum c *Rex* ille, qui, *cùm egrotaret, misit nuncios suos, vt consulerent Belzebub Deum Accaron, quasi non esset Deus in Israel.* Quamobrem miserè in peccato suo mortuus est.

POST has tentationes, valdè premunt secundæ, ex d MOR TIS timore ortæ: cuius *memoriam* dixit Ecclesiast. *amaram esse homini pacem habenti in substantiis suis*; resque huius vitæ diligenti: sed quanto erit amarior eius præsentia, quâ iam iam videt imminere: præcipuè si in flore suæ ætatis eueniat; videatq; abscindi se, cū incipiebat hac vita frui? mors. n. (ait S. Augst.) ad eò molesta est & acerba: vt nec verbis explicari, nec vllis industrijs euitari possit. Huic acerbo ad eò timori *tria* alia tentationū agmina cōiunguntur, orta ex bonis, in quibus affectum & amorem suū repositū habet. Impugnat enim dolor, ex *discessu* à filijs, aut vxore, aut marito, aut cognatis, & amicis, quos valdè diligunt; & ex *diuitiis*, thesauris & possessionibus relinquendis: quas sibi congregauerant; ex *dignitatibus* quoque, honoribus, & officijs acquisitis. & quoniam necesse est, hæc omnia relinquere: id eò ea singula adhibet Sathanas, ad cor expugnandam illis alligatum. Et quoniam ipse nudus est, luctatur verò cum vestito: citius hic ad terram deijcitur: quia (vt ait Sanctus Gregorius) habet vnde teneatur. deijcitur autem in impatientiam, & tristitiam ad eò profundam, vt nonnunquam peruenerit ad blasphemiam in ipsum Deum, tanquam iniustum & crudelem qui tam citò illum spoliat rebus quas dederat.

I.
asi rmitas
corporis.

c 4 Reg. 1.
2. 6.

2.
d Eccl. 41.1.
Mortis ti-
mor.

Lib. 13. de
Ciuit. Dei
cap. 11.
Amici.
Opes.
Honores.

Homil. 32.
in Euang.

3.

*Metus futurorum.**d Matt. 7. 5.*

S E D adhuc multò terribiliores sunt tertiæ tentationes ex timoribus ortæ rerum, quæ sunt venturæ. Nam tunc Sathanas memoriam præteritorum peccatorum renouat, eaque exaggerat: diligentiam verò adhibitam, ad veniam eis impetrandam, imminuit; extollit diuinæ iustitiæ seueritatem, in ratione exigenda: terribilitatem inferni, quem minatur. Quòd si permittatur, torquet ipsam imaginationem horrendarum rerum imaginibus; verbisque internis detestandis, & blasphemijs contra diuinam misericordiam. idque totum in eum finem suggerit, vt in desperationis abyssum præcipitet, veniæque impetrandæ portam occludat. Denique pauperculæ animæ d *domus* oppugnatur in illa hora simul à *pluuuis* è cælo, à *terre fluminibus*, & à *ventis* flantibus: affligunt enim *infirmities* à Deo missæ; *bona* terrena, quæ deserit; & maligni *spiritus*, qui fortiter eam impellunt, vt deiciant. Quod si misera fundata sit super *arenam* mobilem, vitæ praua, tepidæ, ac inordinatæ: magno periculo est exposita decidendi. Si autem super *lapidem* solidum & fortem vitæ cuiusdam bonæ, feruentis, & ordinatæ, non cadet propter hæc tentationes, sed victrix potius earum euadet.

1.

*In die mala liberat nos Dominus.**e Job. 5. 19. Lib. 6. Moral. c. 15.**f Sapi. 3. 1.*

S E D remedia iam adhibere incipiamus, vt ex grauius ad eò certaminibus victores euadamus: consuetudinem vincendi hostes, in vita facientes: vt facilius eos in morte superemus: domum animæ nostræ ædificantes super fundamentum ad eò firmum: vt in eo certamine sit secura. si enim eam fundes super viam petram, qui est CHRISTVS; & imitationem Sanctæ eius vitæ: ille occurret tempore illius pressuræ, vt te protegat; & sustentabit ædificium quod toto præterito tempore firmum conseruauit. Propterea enim apud Iob dicitur *D E V S in sex tribulationibus liberare iustum; & in septima non tangere eum malum.* significatur enim: (vt S. Gregorius declarat) quòd quem *D E V S* iuuat, vt *sex* vinceret tentationes, quæ in vitæ decursu eueniunt: eundem etiam iuuabit in *septima* tribulatione, quæ superuenit in die mortis, & rationis, ac iudicij extremi: ne tunc malum aliquod eum tangat. quamuis enim tangant eum ægritudinis dolores, & timores, qui affligunt: at hoc non culpæ malum est, sed purificantis pœnæ. Et propterea Sapiens dixit: *f iustorum anima in manu Dei sunt; & non tanget illos tormentum & malitia mortis; etiam si ipsa mors tangat: quia tormenti nomen non meretur, quod non est peccatum, sed hostis victoria.*

2.

Angelorum in morte fidelitas.

A D eandem victoriam multum confert Angelorum Sanctorum custodia. si enim Daemon in ea hora ad eò sollicitè nostram procurat perditionem: eò quòd videat modicum sibi tempus superesse: quanto erit magis sollicitus de nostra salute Angelus Sanctus, qui optimè etiam nouit, modicum sibi tempus superesse: & si tunc amittat sibi commissum, amissurum

etiam

etiam in æternum. & in ultimo g^o p^ol^oio inter Michael^{em}, eiusque Angelos cum Dracone & Angelis eius, victoriam S. Michael obtinuit : ad significandum, quòd ad singulos in ultimo p^ol^oio accedant tanta fortitudine : vt, nisi sibi ipsi desint, eorum sit futura victoria : cuius triumphum Angeli ipsi celebrant. Quemadmodum apparet in h^o mendico & infirmo Lazaro, ad cuius mortem venerunt Angeli sancti, qui animam eius portarunt in sinum Abrahæ, facientes illi in angustijs dolorum, ac desertionum eius : vt requiem conserueretur, quam suâ constantia in ijs tolerandis fuerat promeritus.

g Apoc. 12.

h Luc. 16. 22

§. 1. Contra tentationes ex doloribus, ac tristitijs proueniētes.

DE SCENDENTES ad agendum in particulari de tribus predictis tentationibus, quâuis contra primas posita sint multa remedia, apponemus hic efficacissima pro his angustijs. PRIMVM autem deducemus ex eo, quod CHRISTVS Dominus N. dixit S. Petro, cum is impedire volebat ipsius Passionem : i calicem, inquit, quem dedit mihi Pater, non bibam illum; *kan putas: quia non possum rogare Patrem meum; & exhibebit mihi modò plus quàm duodecim legiones Angelorum? quomodo ergo implebuntur Scriptura; quia sic oportet fieri: vt ego moriar? ô si horum verborum vim, & rationum eius efficacitatem assequeris! Quis hic erat Seruatoris nostri calix nisi (vt suprâ diximus) omnium tribulationum, & persecutionum, quas in ultimo vitæ suæ agone sustinuit? quæ licet per manus Dæmonum, eorumque ministrorum inferrentur; erat tamen calix ab æterno Patre datus: quia is eas permittebat, & ad mundi redemptionem, & ipsiusmet Christi exaltationem dirigebat. & quamuis potuisset ipse ab eis liberari; noluit tamen: sed promptissimè amplexus est. & quamuis Angelorum legiones potuisset in suum auxilium adducere; non tamen illos admisit, vt ab imminentibus pœnis ipsum eriperent; præter vnum, qui venit, vt consolaretur, & confortaret eum. Et quoniam calicem hunc cum suis omnibus acerbitatibus, tanquam à sapientia & bonitate cœlestis sui Patris decretum aspiciebat: gaudebat spiritu, hauriendo illum: etiamsi carni esset acerbissimus: Et quamuis Sathanas in hora mortis eius accessit; nec ab eo tentando destitit: per Scribas, & Phariseos; per lictores, & carnifices; vt eum ad culpam aliquam impelleret: semper tamen ipse victor, & ab ea liber euasit. Hunc ergo in modum firmiter tibi credendum est, quidquid molestum in ultimo mortis conflictu, tibi eueniet; siue id à natura miseria, siue à Dæmonis malitia proueniat; calicem esse, quem cœlestis tuus Pater hauriendum offert: à cuius ordinatione & permil-*

I.

i Ioan. 18. 11

k Mat. 26

33.

Calix Dæmonum à Deo permisus.

l Luc. 22.

43.

Dolores sunt
pharmaca
animæ.

fione decretus est in animæ tuæ bonum: nisi tu tibi desis. Nihil siquidem Pater videns coram se filium tentatum, afflictum, ac desolatam, si potest impedire, non impedit; nisi id ita expedire, iudicet. Quod si verè tibi expedit, omnes has tribulationes & afflictiones tolerare: dic carni tuæ illas refugienti: *calicem, quem dedit mihi Pater, non vis, ut bibam* satis mihi est, quod ille ita constituerit, vesitque, ad hoc, ut ego lubens illum acceptem. Admittis tunc libenter Syrupos & medicamenta à medico præscripta, licet gustui amara, & ingrata: cum spem habes, futura tibi ad corporis sanitatem vtilia: multò igitur æquiùs est, corde promptissimo, has omnes afflictiones suscipere, tanquam Syrupos, & Pharmaca, à cœlesti, sapientissimo, tibi que additissimo medico in salutem animæ tuæ præscripta. Et quamuis in tua esset potestate, ab eo quod pœnam adfert, te ipsum eripere; & Deum tibi mittere Angelorum legiones, qui te tuerentur: deberes tamen tuam voluntatem diuinæ subijcere, ac resignare; eiusque diuinæ providentiæ te totum committere: & solum optare, ut Angeli veniant ad te confortandum; & à culpis omnibus liberandum: ne in aliquam impingas, aut in tentationibus succumbas.

2.
Purgato-
rium minu-
unt.

NOVIT benè Pater tuus cœlestis, si decedas ex hac vita non satis purgatus, ituram animam tuam ad horrendos purgatorij ignes, ut ibi omninò purgeris: alioquin non patere tibi aditum ad cœlum: ac propterea non quasi crudelis; sed quasi pius Pater, porrigit tibi amarum aded calicem: vultque te transire per ignem dolorum, quos in morte sustines, ut sint tibi purgatorium in hac vita: ex qua benè purificatus exiens, statim, vel certè brevissimè post, in ipsam gloriam ingrediaris. ideoque potiùs optare deberes, ut hi dolores & tribulationes tantæ essent, ut debito culparum tuarum essent pares: siquidem (ut S. Grego. ait beatiùs est liberum hinc exire; quam post hæc vincula libertatem quarere.

Lib. 4. Dia-
log. c. 38.

3.
Serm. 34. in
Cant.

Tres in cru-
ce, ad tria
distineta
inere loca.

CONTICE oculos in tres in monte Caluario cruci affixos: & inuenies (ut perpendit S. Bernardus) hominum afflictiones, & dolores infirmorum, aut initium esse inferni, quales fuerunt nequam latroni, qui impatienter illas tolerabat: & ita ex cruce descendit ad ignem æternum; aut sunt loco Purgatorii, quales fuerunt bono latroni, qui patienter illos ferens, statim post mortem, ingressus est Paradisum; aut vsui sunt ad augenda merita, & coronam, quales fuerunt CHRISTI Domini: qui eas innocenter patiens gloriam corporis, Sanctique sui nominis exaltationem promerebatur: id quod statim post mortem & resurrectionem suam obrinuit. Si igitur iacens in lecto infirmus quasi in cruce, horrendos sustineas dolores: ne aded desipias; ut, propter impatientiam in eis ferendis, ex cruce descendas ad infernum; & ex vno tormento

tran-

tranicas ad aliud, & quidem multo grauius: eò quòd ferre nolueris minus, & hoc est, quod tentator quærit, vt te secum abripiat; & postea irideat, cum videbit in ateenis illis ignibus rabie agitari, eò quòd nolueris breues, & paruas pœnas hic sustinere. melius tibi erit, facere ex necessitate virtutem: & cum fueris peccator, accipere istam crucem, sicut bonus ille latro, vt à tuis peccatis expurgeris. Tantum enim spiritus feruorem in ea toleranda ostendere posses: vt tibi Christus Dominus N. ad cor diceret: *m Hodie mecum eris in paradiso.* consolare, & exulta, ô afflicta anima: nam, cum per sufficiens purgatorium iam transferis, hoc ipso die mecum eris in paradiso. Quod si forte tantus esset cruciatus, vt pœnas excederet pro tuis peccatis debitas: adhuc amplius debes exultare. siquidem tunc es in cruce eo modo, quo tuus Saluator: vt merita tua crescant, & augeantur coronæ. tunc enim dicere tibi licebit cum Apostolo: *n momentanea est & leuis hac tribulatio,* quam sustineo, siquidem propter eam expectat me aeternum quoddam immensa gloriæ pondus.

MEMOR esto, Dominum hunc, eò quod filius Dei esset; & iam in anima beatus: ius habuisse ad gloriâ sui corporis, qui quamuis in momento potuisset igneo curru, sicut Elias, in cœlum ascendere: id tamen non fecisse sed voluisse eam promereri transeundo per horrendum tribulationum ignem. Quia *o oportebat* (inquit) *Christum pati, & ita intrare in gloriâ suam:* si igitur tu desideras in gloriâ intrare: quæ tibi non eo titulo debetur, sed totum eius fundamentum est ipsius Dei gratia: æquum est, te ipsum animare ad patiendum, & moriendum. quia alioquin non poteris conregnare. Dicitque tibi hic Dominus, quod S. Cyprianus refert, dixisse splendidissimum quendam virum, vultu lubirato cuidam Episcopo, qui in simili pressura erat: *pati timeris; & exire non vultis: quid faciam vobis: Quasi dixerit, attendite: non esse aptum aliquod mediũ inter pati & mori: nam viuere & non pati, non expedit vobis, siquidem p omnes, qui pie viuere volunt in Christo Iesu, persecutionem aliquam pro eius amore patientur. Quamobrem aut pati, aut mori vos oportet. Melius est autem in Patris vestri cœlestis prouidentiam vos proijcere: vt ille & tempus & modum patiendi, ac moriendi designet: vos verò accepteris quod ab eius manu euenit, tanquam id, quod magis vobis expedit.*

DENIQUE magnæ prudentiæ ac dexteritatis erit, in hoc afflictionum tempore, dolorẽ & tristitiam ad id accommodare, q nostri dâni leuamen, & remediũ esse possit. Quod S. Chrysostr. duplici similitudine pulchrè declarat. Nam in dolorib⁹ corporis, q grauior est, efficit, vt nõ sentiatur minor: sicut grauẽ q dolorẽ ex paronychia siue rediuiâ sentiebat; cũ vehementi aliquo stomachi dolore vexatur, illum alterum non sentit. Hunc in modum,

m Luc. 23.

43.

n 1. Cor. 4.

17.

4.

o Luc. 24.

26.

Lib. de mor-

talitate nu.

7. Possidius

in vita S.

August. c. 27

p. 2. Tim. 3.

12.

Pati oportet

aut mori.

5.

Homil. 5. ad

popul.

Dolor dolore
pellendus.

q Matt. 10.
28.

Tristitia so-
lius peccati
medicina.

r Job. 1. 21.

a Psal. 6. 7.

21.

b Eccl. 11.

14.

Voluntas

Dei optada.

De mortal.

12.

quādo te premet dolor detrimenti corporalis; eò quòd desit tibi salus, aut fortunæ bona, aut quid simile: procura vehementem aliquem dolorem de tuis peccatis, ob spirituale damnum quod ex eis oritur; & ob timorem horribilium suppliciorū, quæ promeritus es: & hoc dolore alterū mitigabis, eiusq; detrimentum parui facies. Et propterea Christus D. N. dixit amicis suis; q nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam aut non possunt occidere, sed potius eum timete, qui potest & animam, & corpus perdere in gehennā. Si enim hic timor verè occupauerit spiritum, omnes absorbebit timores rerū multò minorum. Præterea quemadmodum corporis medicamēta infirmis partibus sunt applicanda, in quarum remediū præscribuntur; alioquin vtilia nō erunt, sed potius noxia: vt collyrium destinatum ad oculos curandos, illis est applicandū; non stomacho, cui parūm proderit: quia non est aptum ipsi medicamentum: ita tristitia propriè non est medicamentum ad infirmitatem, aut mortem, aut rerum temporalium iacturam curandam: nam quantumuis propter huiusmodi tristeris, non consequeris earum remediū: quia illa propriè est peccatorum, & malorum, quæ ex eis proueniunt, medicamentum: & per eam curantur & reparantur. Stude itaque eam animæ damnis applicare: & sic repelles eam, quæ te nimium vexat ob damna corporis, sicut clauus clauo pellitur: quare tunc aptè dices, quod S. Job: r nudus egressus sum, de utero matris meæ, & nudus reuertor illuc, sicut Domino placet, ita fit nomen Domini in æternum benedictum.

§. 2. Contra tentationes, quæ oriuntur ex timore ipsius mortis.

EX his, quæ modò diximus, licet accipere *primum* remediū aduersus *secundum* genus tentationū, quæ ex nimio mortis timore oriuntur.

Dando scilicet omnem operam, vt nostram voluntatem diuinæ omninò subijciamus, ipsamque mortem propterea acceptemns, quòd ipse ita velit; suaque prouidentia tali tempore, & occasione ita constituerit. nam (vt ait David) a Domini Domini exitus mortis, qui liberare potest à morte, quem volet; & permittere in ea occumbere. Et Ecclesiasticus dixit: b vitam & mortem à D E O esse. Cùm igitur vitam ipse aliquot annorum iam dederit: nullam facit iniuriam, si nunc auferat. Neque causam habes conquerendi, quod auferat: sed gratias potius agendi, quod per tempus aliquod eam tibi conseruauerit; eique reddendi, quod ipsius est, cùm id perit: quia ita illi placet. Meminisse debemus (ait Sanctus Cyprianus) voluntatem nos non nostram, sed Dei facere debere, secundum quod, nos Dominus quod ite iussit orare. quam præposterum est, quamque peruersum: vt cùm Dei voluntatem fieri postulemus: quando euocat, & accersit nos D E V S, non statim voluntatis eius imperio pareamus

mus

mus. Obnitimur & reluctamur; & peruicacium more feruorū ad conspectum Domini cum tristitia & mœrore perducimur. Exeuntes isthinc necessitatis vinculo, non obsequio voluntatis; & volumus ab eo præmijs cœlestibus honorari, ad quem venimus inuiti. Non hoc est quod ipse nobis commendauit cum dixit: c vt *similes essemus seruis expectantibus Dominum suū quando uertatur à nuptiis: ut cum uenerit, & pulsauerit, confestim aperiant ei.* Tunc (ait Sanctus Gregorius) Dominus uenit: quando accedit, ut iudicet; uocat quando infirmitatum pulsū nos admonet, mortem esse propè: aperimus autem illi confestim, si eam libenter acceptamus: nec refugimus de corpore exire, quando ipse uult, ut exeamus. Et quamuis tremor hic, timor que sit naturalis, & hoc nomine non sit malus: decet tamen eum moderari: quemadmodum Christus D. N. eum fuit moderatus, cum dixit: d *Pater: si uis transfer calicem hunc à me, ne bibam illum: ueruntamen non mea uoluntas, sed tua fiat.*

Hv c accedit: quod hæc Dei uoluntas, sit iusta quænam sententia, in omnes posteros Adami lata ob eius originale peccatum: per quod, ait Apostolus: c *mortem intrasse in hunc mundum;* qui igitur culpam contraxisti, rationi consentaneum est, ut decretam sententiam amplectaris, quando iustissimus Iudex eam uult exequi. Maxime, cum ipse idem Iudex Iesus Christus D. N. ad quem ea sententia non spectabat, eò quod nullius culpæ fuerit reus: uoluerit tamen eam subire; & quemadmodum ceteri homines, mori: acceptans ipsam mortem in flore suæ ætatis: quam eandem legem uoluit etiam sacratissimam suam matrem comprehendere, etiam si fuisset ab omni culpa præseruata. Multò igitur æquius est, te eidem legi subesse.

PLVRIMVM etiam refert, ut facias ex necessitate uirtutem, ad placandam Iudicis indignationem; qui uidens te statim monitum & citatum comparere; eiusdemque sententiæ humiliter parère, quam tulit in *corpus* tuum: erit in sententia benignior, quam in tuam *animam* est laturus. Cum igitur hic exitus sit omninò necessarius: si uoluntatem promptam addideris, minus erit molestus, & mirum in modum utilis: quia offeres Deo magna uoluntatis promptitudine rem maximè pretiosam, quam habes, ipsam scilicet *uitam*. Et qui tenebaris, eam offerre (si eam ille peteret) per Martyrium, in testimonium *fidei* & religionis Christianæ, quemadmodum eam Martyres obtulerunt: offer nunc eam petenti, in testimonium *obedientiæ*; quam tanquam Christianus profiteris: quia hoc modo omnes SS. Confessores *uitam* suam ei obtulerunt. Cum omnibus enim loquitur illa Saluatoris sententia: f *si quis uenit ad me, & non odit animam suam, non potest meus esse discipulus:* ut scilicet, qui illum sequuntur, ita sint expediti, ut *uitam* suam illi offerant, quando cunque illam ipse petierit, sine replica, aut excusatione, quasi sit ad aliud quidpiam necessaria.

””
””
””
””

c Luc. 12. 26

””

””

Homil. 13. in
Euang.

Timor sit
moderatus.
d Luc. 22.

42.

2.
c Rom. 5. 12

Morti o-
mnes obno-
xij sumus.

3.

Deo debetur
uita nostra.

f Luc. 14. 22.

4.
*Posidius in
 vita S. Aug.
 c. 27.
 Si aliquādo
 quidni nūc.*

5.

*Qui non est
 hodie cras
 minus aptus
 erit.*

6.

*Lib. de disci.
 Christia. ve.
 de domo dis.
 ciplina c. 2.
 tom 9.*

*Lib. de bono
 mortis c. 4.
 g Sap. 13.
 16.*

*S. Amb. sup.
 5. 7.
 Mori satius
 quā vivere.*

Idem c. 2

*Lib. de inte.
 riori domo
 c. 35.*

7.

TALIS ERAT feruens ille Episcopus, quem in mortis articulo constitutum visitans S. Augustinus, cum diceret, eius vitam ad Ecclesiam bonum esse necessarium, is statim respondit; ostendens, quam parum detineretur amore vitæ: *si nunquam, bene; si aliquando, cur non modo?* si Deus ita nunc vult, quid opus est cum exiguae resignationis significatione petere dilationem in aliud tempus, quod tibi videtur commodius; praestat mori, quando Deus vult quam cum tu optas. **M**ILIVS ENIM DEVS nouit tempus, in quo tibi expediat mori, ut saluus fias. quod si existimas te alio tempore melius fore preparatum: DEVS forte nouit, id non ita futurum. Cum igitur facile sit, tuam cogitationem errare, DEVS vero errare non possit: securius multo est, iudicium tuum eius iudicio accommodare: & mortem, quo tempore ille eam miserit, acceptare.

AD QUID (ait S. Augustinus) tantopere horres mortem: cum siue timeas, siue non, illa tamen sit ventura, siue citò: si times, non efficies timore tuo, ne illa non veniat. melius itaque est id timere, quod si timeas, non eueniet. Quod autem illud est? *peccatum*. Peccatum time: quod maxime tua interest, ut mors tua sit bona: quæ si bona fuerit, non est cur eam timeas: sed cur potius desideres, ob ingentia bona, quæ uelient tibi cum illa. quod enim maius bonum tibi in hac vita esse potest, quam peccato sine imponere? Frustra (ait S. Ambrosius) homines timeant mortem, quasi esset naturæ finis, & iactura. si enim meminerimus sententiæ Sapientis, *quonia Deus mortem non fecit: impii autem manibus & uerbis accerserunt illam*: inueniemus (inquit) mortem finem esse peccati. Nam quod diutius vita producit, eò magis culpa multiplicatur; & per mortem peccatoris, profluens multorum peccatorum prohibetur, ne in inferno supplicia sint grauiora, & *grauius est ad peccatum vivere, quàm in peccato mori*. ex primo enim semper augetur peccata: ex secundo cessant. si autem iusti moriantur, etiam morte sua finem imponunt leuioribus culpis, cessatque timor, & periculum in grauiores decidendi. Cur ergo (ait idem Sanctus Doctor) adeo desideramus vitam, in qua, quod quis diutius uiuit, eò maius peccatorum pondus sibi imponit? est autem culpa horrendum adeo malum: ut cuius calamitati expediat quem que se offerre, ut culpam euadat. Ex quo solennis illa & memorabilis processit sententia S. Bernardi dicentis: *uiuere erubesco, quia parum proficio; mori timeo, quoniam non sum paratus: malo tamen mori, & misericordiae Dei me committere, & commendare: quia benignus & misericors est, quàm de mala mea conuersatione scandalum facere.*

Huc accedit, quod mors iustis sit finis reliquarum miseriarum, quas in hoc mundo sustinet: siquidem illa finem imponit tentationibus, infirmitatibus, doloribus, tædijs, calumnijs, inuidijs, & hominum persecutionibus: quæ omnia, mille animæ periculis sunt obnoxia. Ex quo prouenit, ut

(quem-

(quemadmodum ait S. Augustinus) ex quo quis incipit viuere, incipiat etiā mori: ideoque ipsa vita, est mors quædam producta, vel protracta: cuius molestia eū ipsa morte finitur: cuius timor, si magnus sit, est ipsamet morte grauior. Et (quemadmodum S. Ambrosius ait) *quibus grauis est timor mortis, non est graue mori: sed graue est viuere sub metu mortis.* qui metus, morte ueniente, cessat. Hoc igitur ipsum permouere nos debet ad moderandum & reprimendum ad eod molestum metum, qui vitam ipsam reddat, quasi continuam quandam mortem: siquidem ubi non est timor, sed desiderium: dulce est mori, quia sic illud impletur.

Quomodo autem iusti mortem non habeant in desiderio, qui credunt, & sperant præmia, quæ post eam consequuntur? hoc elegantissimè declarauit S. Cyprianus his uerbis, quibus multas insinuat rationes dulces ac efficaces. Cum Christum uidere gaudere sit: nec possit esse gaudium nostrum, nisi cum uiderimus Christū. quæ cæcitas animi, quæ uel dementia est, amare pressuras, & pœnas, & lacrymas mūdi: & non festinare potiùs ad gaudiū, quod nunquā possit auferri hoc aut sit: quia fides deest; quia nemo credit uiuacitate fidei, qua par est, quæ promittit Deus, qui uerax est, quæ admodū credebat Apost. qui dicebat: *michi viuere Christus est, & mori lucrū.* Lucrū maximū cōputās, sæculi laqueis nō teneri, nullisq; peccatis, & uitijs carnis, obnoxii fieri: exemptū pressuris argentibus, & uenenatis diaboli faucibus liberatū, ad lætitiā salutis æternæ, Christo uocāte, proficisci: *mori* planè timeat, sed qui ex aqua & spiritu nō renatus, gehēnæ ignibus mācipatur: *mori* timeat, qui nō Christi cruce, & passione cēsetur esse red' ptus: *mori* timeat, qui ad secundā mortē de hac prima morte trāsibit: *mori* timeat, quē de sæculo recedentē per ænibus pœnis æterna flāma torquebit: *mori* timeat, cui hoc mora lōgiore cōfertur, ut cruciatus eius & gemitus interim differatur. Nā qualē te inuenit Dominus, cū uocat: talē pariter, & iudicat. Si quotidie oramus, & petimus, ut adueniat regnū cęlorū: quomodo terrena captiuitas delectat? quid precib' frequēter iteratis rogam', ut acceleret dies regni, si maiora desideria & uota potiora sint, seruire istic diabolo, quā regnare cū Christo? si in Christū credimus, fidē uerbis & promissis eius habeam': nā q' morimur, ad immortalitē morte trāscredimur: nec potest uita æterna succedere, nisi hinc cōtigerit exire. Eius est in mūdo diu uelle manere, quē mūd' oblectat, quē sæculū blandiēs ac decipiēs, illecebris terrenæ uoluptatis inuitat. Porro cū mūdus oderit Christianū, quid amas eū, qui te odit & non magis sequeris Christum qui te & redemit, & diligit? qui igitur renūciauimus mūdo, & tanquā hospites & peregrini istic interim degimus: amplectamur diē, qui assignat singulos domicilio suo; qui nos istinc ereptos, & laqueis sæcularibus exutos, paradiso restituit, & regno cęlesti. quis non peregrē cō-

stitit-

Li. 13. de Ci-
uit. Di. 10

Supra. s. 8.

Mors finis
miseriarum.

Lib. de Mor-
talit. n. 2.

cc

cc

Omne malū
ex defectu
fidei.

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

stentus properaret in Patriam regredi? quis non ad suos nauigare festinans, ventum prosperum cupidius optaret, vt velociter charos liceret amplecti, patriam nostram paradysum computamus; parentes Patriarchas habere iam cœpimus: magnus illic nos carorum numerus expectat, Apostolorum gloriosus chorus, Prophetarum exultantium numerus, Martyrum innumerabilis populus, triumphantes illic Virgines, & copiosa turba desiderat: iam de sua immortalitate secura; & adhuc de nostra salute sollicita. Ad horum conspectum, & complexum venire, quanta & illis, & nobis in commune lætitia est? qualis illic cœlestium regnorum voluptas, sine timore moriendi; & cum æternitate viuendi? quàm summa & perpetua felicitas? Hæc in summa S. Cyprianus, quæ etiam fusè confirmat S. Ambrosius, quod etiam est ex mente Apostoli dicentis: *h cupio dissolui, & esse cū Christo, quia id mihi multo melius.* Verum est quidem, feruentia huiusmodi desideria dona esse Dei non omnibus, sed valdè perfectis concessa. Nam quosdam Deus per viam timoris deducit, non exultimantes, se esse securos; nec in supremi Iudicis oculis satis mundos. Et multi sancti horam illam timebant; alij cum tremore quodam expectabant. quemadmodum S. Bernardus aiebat: sp̄sum propè quidem esse sponsæ, quæ vno tantum corporis pariete ab illo diuiditur; & propterea cupit dissolui; & rupto medio pariete, cum illo esse, quem post parietem statim esse confidit. Ego, autem, inquit, quoniam peccator sum, dissolui non cupio, sed reformido: sciens quia *mors peccatorum pessima.* reformido exire, & in ipso contremisco portus ingressu: dum non confido, propè assistere, qui excipiat exeuntem: nam post corporis peccatorum parietem, est paries *peccati, qui diuisionem facit inter Deum & illos.*

§. 3. *Contra tentationes, quæ oriuntur ex nimio timore damnationis.*

EX utraque prædicta iustorum dispositione, occasionem arripit Dæmon, ad eos in illo certamine oppugnandos. Nam *lato* & confidentes, morique cupientes impellit, ad virtutis limitem transgrediendum per vanitatem, propriam fiduciam, secretam superbiam & arrogantiam: quos verò *tristes* videt, ac de suo periculo metuentes, ad alterum impellit extremum, nimie scilicet tristitiæ, & pusillanimitatis, magnæque de diuina misericordia diffidentia. Quamobrè magna attentione opus est, ad ita sequendum spiritum bonum, vt ad neutrum declinetur extremum. Sed quemadmodum magis communis, & quasi naturalis est timor in illa hora: ita maior est hostis aggressio, vt in hoc trahat extremum: Contra quod in primo Tractatu multæ rationes sunt allatæ, ad extimulandos pusillanimes, & falsas eorum apprehensiones, in quibus omnes ipsorum diffidentia fundantur, dissoluendas. Ex quibus omnibus referemus hic sex, tanquam indicia

certul-

Lib de bono
morsis c. 8.
h Phil. i. 23.
2. Cor. 5. 2.

Etiam San-
cti mortem
timent.
Serm. 56. in
Cant.

i Psa. 33. 2.

k Isai. 59. 2.

Duplex iu-
storum sen-
satio.

c. 3. 4. & 18.

certissima; quæ ostendant, Deum D. N. paratum esse, ad recipiendam in illa hora nostram pœnitentiam, suamque gratiam nobis communicandam, & nos ad æternam suam gloriam admitteudos,

PRIMA ratio est infallibilis Dei *promissio*: qua sine vlla temporis limitatione dixit: *a in quocunque die conuersus fuerit impius ab impietate sua, impietas non nocebit ei, b sed vita viuet; & non morietur*: Cùm igitur Dei promissa non sint inania, sed solida & firma: signû est euidentis, ipsi velle dare, quæ promittit, modò apposita cõditio adsit. Quod aut cõditio adsit, est indicium, *secundû*, ipsius Dei *vocatio*, homines in ea hora vocatis, & inuitantis, vt vt ad ipsû conuertantur, seq; offerat suo creatori. Non enim amatissimo huic Patrifamilias satis est *c operarios vocare primo mane*, nec in meridie, aut vesperi, sed etiã *undecima & vltima diei hora*, quæ scilicet morti est proxima & quandocunque vocat, auxilia offert sufficientia, vt ipsius vocationi pareatur.

TERTIA ratio est desumpta ex præcepto leuerilissimo, quo iubet nullum, quamdiu viuit, *desperare*, aut diffidere de venia; aut misericordia diuina.quare etiam in illa vltima hora illud transgredi, grauiissimum esset scelus: Ideoque certissimum voluntatis Dei indicium est, vt etiam tunc veniam peccatorum, & æternam vitam speres. Cùm igitur nullus speret, quod est impossibile: certum est, ipsum desiderare dare tibi, quod te iubet sperare; mediaque daturum ad id obtinendum,

Ex quo fit, vt in illa hora obligette præceptum *Confessionis* peccatorum: etiam si plurima & grauiissima fuerint. nec minus efficax esse Sacramentum, ad ea tunc remittenda, quàm in toto tempore præcedenti. quodd si tunc dubium occurreret, an dolor sit verus, & propositum firmum, eò quodd potius videantur peccata te, quàm tu illa deferere. Hæc quidem optima ratio est, vt tempestiue tu deferas peccata, & remedia applices contra illa non verò, vt tunc diffidas, si eò vsq; fuisses negligentior. Nam etiam bonus latro in hora mortis furta deseruit, & eorû remissionẽ obtinuit. Cui cû Christus D. N. sue passionis fructû eo tẽpore applicauit: magno id fecit cõsilio. vt nullus scilicet peccator, in tali periculo diffideret, se veniã obtenturum: si vel tunc peccata sua confiteatur, & ignosci sibi petat, quemadmodum bonus ille latro fecit.

Hoc idem multò adhuc ampliùs confirmatur ex alio præcepto, quod etiam tunc obligat, *communicandi* scilicet. siue sumendi Viaticum, vt dicitur, pro vltimæ diei itinere. Sanctissimum enim Eucharistiæ Sacramentum est pignus æternæ vitæ, signumque certissimum, quodd D E V S, quantum in se est, velit illam tibi dare, si quidem iubet, pignus eius accipere,

OBSIGNAT hæc omnia denique indicia, quod Christus D. N. speciale Sacramentum instituerit, ad spiritualem gratiam infirmis comunicandã, eosque disponendos ad bonam mortem, quæ sit transitus ad gloriam: cuius Sacramenti ad hæc efficacia in proximo capite indicabitur.

1.
a Ezech. 33. 12
b c. 18. 21.
Deus promissus.

2.
Vocat.
c. Matth. 10. 15.

3.
Vocat despectationem.

4.
Præcipit confessionem.

5.
Et S. Communionem.

6.
Et Extremam institutionem Vnctio.